

02.02.2024

Perspektywy dla Oxoplast

□ **Maciej Budner - dyrektor Jednostki Biznesowej OXOPLAST, Grupa Azoty ZAK S.A.**

Wojna na Ukrainie, pandemia, kryzys energetyczny i gospodarczy diametralnie zmieniły środowisko funkcjonowania przemysłu chemicznego, a tym samym JB Oxoplast w Grupie Azoty ZAK S.A. Jak dzisiaj wygląda produkcja segmentu OXO i czego możemy spodziewać się w przyszłości?

Oxoplast jest Jednostką Biznesową Grupy Azo-ty Kędzierzyn wyspecjalizowaną w produkcji alkoholi OXO, aldehydów i plastyfikatorów, które znajdują zastosowanie w zasadzie w każdej dziedzinie codziennego życia. Naszymi klientami są m.in. firmy z branży przetwórstwa chemicznego, tworzyw sztucznych, farb i lakierów, medycznej, motoryzacyjnej, producenci materiałów budowlanych, środków ochrony roślin, dodatków do paliw.

W Europie Oxoplast to drugi co do wielkości producent 2-etyloheksanolu, czyli naszego podstawowego alkoholu OXO oraz pierwszy wytwórca plastyfikatora DOTP, dostępnego pod nazwą Oxoviflex™. Jeśli chodzi o Polskę, jesteśmy jedynym producentem alkoholi OXO i wiodącym w zakresie plastyfikatorów. Na krajowym rynku lokowanych jest ok. 20% produktów Segmentu Oxoplast.

Głównym obszarem naszej działalności jest rynek europejski, głównie kraje Unii Europejskiej, natomiast od kilku lat z powodzeniem rozwijamy również działalność w Ameryce Północnej.

Fluktuacje rynkowe 2019-2023

Po okresie względnej stabilizacji lat 2013-2017, będących efektem powolnego wychodzenia z kryzysu 2008/2009 i restrukturyzacji fundamentów makro-ekonomicznych, w tym przede wszystkim ewidentnych zmian w dynamice wzrostu pomiędzy rynkami regionalnymi (wzrost znaczenia USA i ekspansja Chin), od 2018 roku globalny rynek chemiczny zaczął odczuwać symptomy spowolnienia popytu sprzedaży chemikaliów, które znacząco nasiliły się w 2019 roku.

Rynki bardzo silnie zareagowały na wybuch pandemii COVID-19 i w pierwszej połowie 2020 roku nastąpiło bardzo mocne tąpnięcie. Zarówno w Europie, jak i USA gospodarka właściwie stanęła wskutek nakładanych obostrzeń i zmiany sposobu funkcjonowania społeczeństwa. W tym samym czasie w Chinach od lutego produkcja chemiczna zaczęła wzrastać.

Europejski przemysł chemiczny reagował z kilkumiesięcznym opóźnieniem korelującym z falami pandemii. Obostrzenia nakładane na europejskie społeczeństwo zaczęły wpływać na zmianę zachowań konsumenckich. Jednocześnie sam przebieg pandemii, także z powodu przyjętych środków bezpieczeństwa w przedsiębiorstwach, nie spowodował – czego w początkowej jej fazie obawiano się najbardziej – przestojów produkcyjnych. Na tle innych państw europejskich, polski przemysł bardzo szybko wszedł w dynamiczną fazę

wzrostu. W 2021 roku regionalizacja popytu związana z niepewnością pandemiczną nabrała na sile. Zjawisko to objawiło się spadkiem eksportu i importu, a sprzedaż na rynku wewnętrznym wzrastała. Co za tym idzie, okresowo pojawiał się deficyt w poszczególnych sektorach przetwórstwa chemicznego. Ten aspekt, wraz ze wzrostem zasobności portfeli konsumenckich (niemożliwość alokacji w segmencie LEISURE – gastronomia, wyjazdy, wydarzenia kulturalne, itp.) przekierowały strumień pieniądza na wydatki związane z remontami, ogrodnictwem, zakupami wyposażenia domów itd.), połączony ze zmianą stylu pracy (Home Office). Wyższa dyspozycyjna ilość czasu społeczeństwa sprzyjała więc wzrostowi cen na rynku w całym łańcuchu wartości chemikaliów.

Już w IV kwartale 2021 roku jasno widać było przegrzanie gospodarki i pierwsze wyraźne sygnały dotyczące kryzysu energetycznego w Europie. Polityka Rosji na rynku gazu i ropy wskazywała na przygotowania do eskalacji napięcia. W tym czasie w dyskusjach na forach rynkowych wyrażano obawy o groźbę tąpnięcia popytowego ze względu na możliwy efekt bańki cenowej na rynku, spadek dyspozycyjnej ilości pieniądza w segmencie konsumenckim i rosnącą inflację. Wybuch wojny w Ukrainie i związane z nim reperkusje w skali globalnej diametralnie zmieniły obraz sytuacji i przyspieszyły tąpnięcie na rynkach. Europa stała się najdroższym regionem świata pod względem produkcji przemysłowej. Zagrożające stabilności finansów publicznych zjawisko inflacji wymagało podjęcia drastycznych działań rządów i organizacji międzynarodowych, a deprecjacja wartości pieniądza miała już wymiar konsumencki i realny.

W efekcie tąpnięcie w Europie nastąpiło na przełomie II i III kwartału 2022 roku, a dekonstrukcja trwa do dziś. Co więcej, zjawisko to ma charakter globalny, a dysproporcje pomiędzy regionami pogłębiły się wspomagane przez „formalne” zakończenie pandemii COVID-19. Rok 2023 to okres dekonstrukcji. Kryzys energetyczny, inflacyjny, a przede wszystkim globalny brak popytu odciska piętno na możliwościach prowadzenia biznesu. Kluczowi gracze rynku chemicznego decydowali o zakończeniu produkcji w Europie i zwiększaniu swojej obecności w Azji. Racjonalizacji uległy też projekty inwestycyjne i rozwojowe, a cechą charakterystyczną działalności operacyjnej stała się polityka oszczędności kosztów oraz planowania restrukturyzacji zatrudnienia.

Rynek amerykański z około kwartalnym opóźnieniem w stosunku do Europy reagował spadkiem popytu i cen. W Azji (przede wszystkim w Chinach) normalną praktyką stało się okresowe zatrzymywanie kompleksów (nawet tych zintegrowanych) produkcyjnych dla racjonalizacji bilansu wolumenowego produktów. Symptomatycznym jest to, że zbankrutowała największa na świecie firma developerska (chińska Evergrande), a inne mają również ogromne problemy z utrzymaniem płynności finansowej. Znamienny jest również fakt, że globalne wykorzystanie mocy produkcyjnej w przemyśle chemicznym spadło do poziomów niższych niż podczas kryzysu 2008/2009 i początków pandemii COVID-19, a w dwóch ostatnich latach większość segmentów produkcji chemicznej wykazuje wysoki spadek produkcji.

Nawigacja biznesowa Oxoplast™ w pandemii i kryzysie

JB Oxoplast jest kluczowym europejskim producentem 2-etyloheksanolu (2-EH) i tereftalanu bis 2-etyloheksylu (DOTP/Oxoviflex™) oraz ważnym wytwórcą innych chemikaliów (butanole, aldehydy) i największym niezintegrowanym konsumentem propylenu. Produkty te znajdują szerokie zastosowanie w produkcji farb i lakierów, dodatków paliwowych, chemikaliów specjalistycznych, przetwórstwie tworzyw sztucznych. Ze względu na spektrum zastosowań portfolio produktowego JB Oxoplast, segment biznesowy ma wysoką ekspozycję na determinanty popytowo-podażowe oraz cenowe w łańcuchu wartości petrochemikaliów, chemikaliów wielkotonażowych, specjalistycznych oraz przetwórstwa tworzyw sztucznych. Okres pandemiczny lat 2020-2021, pomimo obaw o koniunkturę rynkową i możliwości utrzymania procesów operacyjnych, był w ostatecznym rozrachunku udanym biznesowo czasem. Dzięki bardzo szybkiemu wprowadzeniu zasad bezpieczeństwa pracy w Grupie Azoty ZAK S.A. i precyzyjnemu ich egzekwowaniu oraz zaangażowaniu pracowników procesy biznesowe nie zostały zakłócone, co umożliwiło wykorzystywanie szans i mitygację ryzyka wynikającą z turbulentnych warunków prowadzenia biznesu. Ostatecznie skumulowany wynik EBITDA w okresie 2020-2021 wyniósł ponad 250 mln zł.

Niemniej już w III kwartale 2021 wewnętrzne predykcje JB Oxoplast wskazywały na groźbę tąpnięcia na rynkach w 2022 roku ze względu na już wtedy coraz wyraźniejsze ograniczenia w możliwościach zakupowych i zjawisko „lower affordability” mitygowane jednakowoż niepewnością i chęcią utrzymywania wysokich stanów magazynowych na wypadek zagrożeń wynikających z potencjalnych zaburzeń podaży i ograniczeń oraz kosztów logistycznych w łańcuchu dostaw z Azji i USA. Nasze ówczesne prognozy wskazywały, że tąpnięcie na globalnym i europejskim rynku nastąpi w III/IV kwartale 2022 roku wskutek przegrzania gospodarki, luzowania obostrzeń covidowych, a więc też zmian zachowań konsumenckich. Rok 2023 był bardzo wymagającym okresem,

szczególnie ze względu na dramatyczny spadek popytu na rynkach europejskich i zamorskich oraz istotną przewagę kosztową producentów z pozaeuropejskich regionów. Wykorzystując doświadczenia funkcjonowania w stanie zarządzania kryzysowego, wprowadziliśmy do portfolio procesowego nowe elementy funkcjonalne, dzięki którym – mimo oddziałujących na JB Oxoplast niekorzystnych czynników wewnętrznych i zewnętrznych – utrzymaliśmy dostępność produktów dla kluczowych klientów. W sposób ciągły prowadziliśmy optymalizację technologiczną pracy instalacji JB Oxoplast, wprowadzając nowe schematy produkcyjne oraz bilansowanie wolumenowe, ograniczając tym samym negatywne efekty finansowe. Rozszerzyliśmy działalność na rynku amerykańskim o zewnętrzny magazyn DOTP. Równolegle pracowaliśmy nad projektami rozwojowymi, które w perspektywie średnio- i długoterminowej wpłynęły na poprawę efektywności produkcji, większą dywersyfikację strumieni w łańcuchu wartości produktów OXO, przyczyniły się do rozwoju portfolio produktowego również o produkty „zielone”. Zmniejszyła ponadto sumaryczny ślad węglowy JB Oxoplast, wzmacniając pozycję segmentu na bardzo wymagającym w przyszłych latach rynku chemicznym.

Dobry wynik przy niesprzyjających warunkach

Wojna w Ukrainie diametralnie zmieniła środowisko funkcjonowania naszego biznesu – mówi Maciej Budner, dyrektor Jednostki Biznesowej Oxoplast w Grupie Azoty ZAK S.A. – Od 24.02.2022 Oxoplast przeszedł w stan zarządzania kryzysowego i wymagał całkowitej przebudowy koszyka dostaw propylenu (60% zapotrzebowania na propylen stanowiły dostawy z Ukrainy) w kilka tygodni, a jednocześnie musiał funkcjonować w skrajnie niekorzystnych warunkach wzrastających kosztów produkcji wynikających z cen gazu. W efekcie zreorganizowania polityki zakupowej oraz wielkim wysiłkiem zabezpieczenia alternatywnych źródeł dostaw w niesprzyjającym otoczeniu regulacyjno-sankcyjnym, w ciągu de facto dwóch tygodni, przy bardzo rygorystycznej redefinicji polityki operacyjnej, JB Oxoplast wygenerowała wynik EBITDA na poziomie 80 mln zł – podkreślił Maciej Budner.

Artykuł ukazał się w numerze 1/2024 czasopisma Kierunek Chemia.